Ügyszám: 663/P/2009-3.

Tisztelt Asszonyom!

Hivatalomhoz érkezett beadványában a […] által alkalmazott olyan mobiltelefon használatát kifogásolja, amelyben GPS, azaz helymeghatározó rendszer működik. Állásfoglalásomat kéri azzal kapcsolatban, hogy jogszerű-e a munkáltató részéről a munkavállalók kötetlen munkaidejére tekintettel az adatlekérdezés, kötelezheti-e a munkavállalót, hogy használja az ilyen típusú mobiltelefont, az üzletkötői munkakör jellege indokolja-e a GPS használatát, illetve az ügyvezető köteles-e tájékoztatást kiadni a munkavállalóknak az alkalmazott rendszerről. Az ügyben a következő tájékoztatást adom.

Az Avtv. 2. § 1 pontja értelmében személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. Egy személy tartózkodási helye – legyen szó a munkaidő alatti, vagy az utáni időszakról – személyes adatnak tekintendő tehát.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § 9. pontja meghatározása szerint adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj vagy tenyérlenyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is.

A mobiltelefonba szerelt GPS nyomkövető által sugárzott adat az Avtv. 2. § 1. pontjára tekintettel, valamint a változó munkahelyű munkavállalók munkavégzésének ellenőrzésére szolgáló eszközök használatára vonatkozó adatvédelmi biztosi gyakorlat szerint jelen esetben a mobiltelefont használó személy személyes adatának tekintendő. A GPS rendszer működtetése nyomán és az Avtv 2. § 9. pontja értelmében a munkáltatók adatkezelőknek minősülnek.

A GPS rendszerek üzemeltetése során a munkáltatók gyakran hivatkoznak a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 103. § (1) bekezdésének a) pontjára, melynek értelmében a munkavállaló köteles az előírt helyen és időben, munkára képes állapotban megjelenni és a munkaidejét munkában tölteni, illetőleg ez alatt munkavégzés céljából a munkáltató rendelkezésére állni. Ugyanakkor, az Avtv. 3. § (3) bekezdése értelmében az ilyen általános felhatalmazás – mely többek között a kezelendő adatok körét, annak időtartalmát sem határozza meg – nem képezheti személyes adatok kezelésének jogalapját.

Az Avtv. 3. § (1) értelmében személyes adat csak abban az esetben kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárult, vagy ha azt törvény elrendelte.

A mobiltelefonokba szerelt GPS eszközök által továbbított adatokat, törvényi felhatalmazás hiányában tehát csak az érintett személy hozzájárulása birtokában lehet kezelni. Az Avtv. 2. § 6. pontja értelmében a hozzájárulás az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

Az adatkezelésnek meg kell felelni továbbá a célhoz kötöttség elvének (Avtv. 5.§). A munkáltató változó munkahely esetében, logisztikai célból, az érintett hozzájárulása esetében kezelheti tehát a GPS rendszer adatait, az ellenőrzés kivitelezésekor azonban vizsgálni kell, hogy az a szükségesség és arányosság követelményének megfelelő jogkorlátozást eredményez-e. Nem lehet ugyanis valamennyi változó munkahelyű munkavállalót GPS-szel, vagy más eszközzel nyomon követni, csak azokat a dolgozókat, akiknél az ellenőrzés a munkakörből fakadóan valóban szükséges, és az ezzel járó korlátozás más, enyhébb jogkorlátozást eredményező módon nem valósítható meg. A GPS

rendszer használata alkalmas lehet a munkavállaló személyiségi jogainak megsértésére, ezért fokozottan érvényesíteni kell az adatkezelés célhoz kötöttségét.

Fentiek értelmében kérdéseire a következő válasz adható:

Az ilyen jellegű ügyek, így a mobilszolgáltatók flottakövető szolgáltatása kapcsán folytatott munkáltatói adatkezelés jogszerűségének megítélését is elsősorban az befolyásolja, hogy az érintett hozzájárulása megadottnak tekinthető-e. Az érintett munkavállaló önkéntes és tájékoztatáson alapuló hozzájárulása szükséges minden esetben a rendelkezésére bocsátott mobiltelefon GPS-szel történő nyomon követéséhez. Az érintett hozzájárulását külön nyilatkozatban, vagy az adatkezelővel írásban kötött szerződés keretében is megadhatja. Ez utóbbi esetben, a szerződésben tájékoztatni kell az érintettet az adatkezelésre vonatkozó lényeges információkról, valamint arról, hogy az érintett a szerződés aláírásával hozzájárul adatainak a szerződésben meghatározottak szerinti kezeléséhez [Avtv. 3. § (7)].

Felhívom figyelmét továbbá arra, hogy a célhoz kötöttség elvének megfelelően a GPS műholdas nyomkövető rendszer jogszerűen csak a munkaidő alatt továbbíthat adatokat a munkavállalóról, munkaidőn kívüli időszakban ilyen jellegű személyes adatot a munkáltató nem kezelhet, mert nincs meg hozzá sem a törvényi jogalapja, sem a megfelelő adatkezelési cél. Ellenkező esetben jogellenes adatkezelést valósítana meg a munkáltató. A munkáltató tehát a telefon helyzetére vonatkozó információkat akkor kérhet a szolgáltatótól, ha előzetesen részletesen tájékoztatta a munkavállalót arról, hogy milyen adatok birtokába juthat, és az adatkezelés milyen célt szolgál, majd ennek ismeretében a dolgozó önkéntes, határozott hozzájárulását adta ilyen információk gyűjtéséhez. Az adatkezelés ebben az esetben is kizárólag pontosan definiált célból történhet, önmagában a dolgozó ellenőrzésének igénye nem szolgáltathat alapot arra, hogy a munkavállalókkal szemben ilyen mértékű korlátozásokat vezessenek be. A munkavállaló aktuális helyzetére vonatkozó információk gyűjtése egyes munkakörökben, a munkavégzés sajátosságait és a munkaszervezés hatékonyságának szempontjait is figyelembe véve indokolható, más munkahelyeken viszont elfogadhatatlan. A fentiekre tekintettel férje esetében nem látom indokoltnak a GPS rendszer alkalmazását.

Abban az esetben, ha úgy érzi, hogy személyes adatai védelméhez való jogát megsértették és amennyiben kívánja, az ügyet érdemben kivizsgálom, továbbá jogai érvényesítése végett bírósághoz is fordulhat. E jogát az Avtv. 17. §–a, továbbá a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 80. § – 84. §–ai külön is biztosítják.

Avtv. 17. § (1) Az érintett a jogainak megsértése esetén, valamint a 16/A. § (4) bekezdésében meghatározott személy, az adatkezelő ellen bírósághoz fordulhat. A bíróság az ügyben soron kívül jár el.

(2) Azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani.

(3) A perre az adatkezelő székhelye (lakóhelye) szerinti bíróság az illetékes. A per - az érintett választása szerint - az érintett lakóhelye (tartózkodási helye) szerinti bíróság előtt is megindítható. A perben fél lehet az is, akinek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(4) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, az adatkezelőt a tájékoztatás megadására, az adat helyesbítésére, törlésére, az automatizált egyedi döntés megsemmisítésére, az érintett tiltakozási jogának figyelembevételére, illetve a 16/A. § (4) bekezdésében meghatározott személy által kért adat kiadására kötelezi.

(5) A bíróság elrendelheti ítéletének - az adatkezelő azonosító adatainak közzétételével történő - nyilvánosságra hozatalát, ha azt az adatvédelem érdekei és nagyobb számú érintett e törvényben védett jogai megkövetelik.

A Ptk. 81. §-a szerint, *személyhez fűződő jogokat sért, aki a levéltitkot megsérti, továbbá aki a magántitok vagy üzleti titok birtokába jut, és azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza vagy azzal egyéb módon visszaél*.

A Ptk. 84. §-ának (1) és (2) bekezdése elrendeli, hogy *„akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:*

a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;

e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

(2) Ha a kártérítés címén megítélhető összeg nem áll arányban a felróható magatartás súlyosságával, a bíróság a jogsértőre közérdekű célra fordítható bírságot is kiszabhat.”

Személyes adatok védelmével és közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos beadványával forduljon a jövőben is bizalommal hivatalomhoz.

Budapest, 2009. március 17.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András